

Czettler Antal - Svájc - a világban élő jászok képviselőjében

Mélyen tisztelt Köztársasági Elnök Úr !
Mélyen Tisztelt Érsek Úr !
Mélyen Tisztelt Polgármester Úr !
Hölgyeim és Uraim, kedves Jász Barátaim !

Engedjék meg nekem, mint a hazától és a szűkebb értelemben vett kisebb hazától, a Jászságból messzire elkerült, ezért "kettős diaszpórában" élő külföldre szakadt honfitársuknak, hogy mindenek előtt a hála és köszönet szavaival forduljak valamennyiükhöz. Hálás vagyok azért, hogy e felejthetetlen ünnepen, a redemptio kettőszázötvenedik évfordulóján a nyugaton élő magyarok - tudatosan nem használom az emigráció kifejezést - nevében köszönhetem a megjelent vendégeket és a jász települések küldöttségeit. A hálán és a köszöneten túlmenően a harmadik érzés, amelyik úrrá lesz rajtam, a meghatottság érzése. Meghatott vagyok, mert az a nagyszerű demokratikus mozgalom, amelyik 1989-90-ben egész Kelet-és Közép-Európának és így magyar hazánknak és a Jászságnak is visszaadta a szabad fejlődés lehetőségét, számomra is lehetővé tette, hogy a hazába visszatérve szabadon elmondhassam gondolataimat.

Kettős diaszpóráról beszéltem, mert én személy szerint már nem születtem a Jászságban, de mégis ideköt a származás tudata. Nagypám már fiatalon idetelepült a Jászságba, itt házasodott meg s beírta nevét e térség történetébe, mint a Jászkun-kerület mérnöke. Apám Árokszálláson született, Jászberényben járt gimnáziumba s közéleti tevékenységét jelentős mértékben a Jászságban folytatta, a Jászság szolgálatának szentelte. Ezért úgy érzem, az ünnepség rendezői nem hívatatlan személyt kértek fel, amikor rám esett választásuk. S én is úgy érzem: hazajöttem.

A nemzeti szocialista diktatúra elől külföldre menekült világhírű német író, Carl Zuckmayer, önéletrajzában úgy nyilatkozott: aki egyszer emigrál, mindörökre emigrál, aki egyszer elhagyta hazáját, mindörökre elhagyta. Nos, engedjék meg nekem, hogy ezen az ünnep napon megcáfoljam a nagy humanista német író szavait. Amióta először, az 1990-es fordulat idején kapcsolatba léptem jász barátaimmal, úgy éreztem, soha nem hagytam el a hazámat, úgy éreztem, soha nem szakadtam el tőle s valahányszor hazajövök Svájcából, valóban minden fenntartás nélkül úgy érzem, hogy hazajövök.

Mit jelent nekünk, külföldre szakadt magyaroknak a hazához, vagy a szűkebb pátriához való kapcsolat? Mindenekelőtt a gyökereket, a származáshoz való ragaszkodást. Az a kis ország, amelyikben élek, amelyiknek polgára lettem, s amelyik a hosszú évek, évtizedek folyamán második hazámmá vált, Svájc, Európának az az országa, ahol talán a legerősebben tartják tiszteletben a lokálpatrióta hagyományokat. Minden kanton, minden régió megünnepli a maga évfordulóit, megemlékezik szűkebb történelme jelentősebb eseményeiről. Ez a hagyománytisztelet tartotta életben évszázadokon keresztül az etnikailag nem, de ami az állami tudatot jelenti, nagyon is egységes svájci népet. S mivel szerintem minden külföldre sodródott magyar, aki nem szakadt el az elhagyott hazától, bizonyos értelemben diplomatája a magyarságnak, s így adott esetben a szűkebb pátriának, a Jászságnak is, kötelességemnek érzem, hogy második hazámba visszatérve, erről a ünnepségről s annak jelentőségéről beszámoljak. S éppen Svájcban, Európa legrégebbi demokráciájában nagy jelentősége van annak, ha a Magyarországra települt jászok, kunok, vagy az Erdélyben élő székelyek évszázadokon keresztül fenntartott demokratikus társadalmi struktúráját ismertté teszem. A Magyarország iránt ellenségesen motivált propaganda a múlt század vége óta differenciálatlanul kizárólag Magyarország feudális jellegét hangsúlyozta. Kétségtelen, sok vidékünk, sok régiónk erősen feudális velleitású volt. Annál nagyobb jelentősége van annak, ha rámutatunk arra, hogy Magyarország jelentős régiói a feudalizmus, az abszolutizmus évszázadaiban is meg tudták őrizni demokratikus társadalmi és politikai szerkezetüket. Ilyenek a már említett székely, kun kerületek, valamint a Hajdúság. De ilyen a Jászság is, amelyik a redemptiot megelőző félévszázad kivételével szintén meg tudta őrizni ősi szabadságait, vagy régi nyelven szólva, kiváltságait. Ez azt bizonyítja, hogy rendületlen életerő él ebben a jász népben s ezért - öt évvel a rendszerváltozás után - fenntartás nélkül bízom abban, hogy a Jászság népe modern formában újra visszatalál a maga régi, a szó igazi

értelmében vett demokratikus hagyományaihoz.

Engem, mint jogászt és történészt, személy szerint mindig is érdekelt, hogyan volt lehetséges, hogy a jász nép a földesúrilag szervezett Magyarország szívében - a székelyekhez, kunokhoz és hajdúkhöz hasonlóan - fenn tudta tartani a jász etnikai alkotmányt, a kisbirtokos demokráciát évszázadokon keresztül. S amit Svájcban hangoztatni fogok s itt is megemlítem: August Meitzen német professzor, a századforduló Európa-szerte ismert agrártörténésze Svájc és egyes németországi szabad területek földműveseinek agrárszerkezetével állította párhuzamba a jászokét s csak azon csodálkozott, hogy a Jászság agráralkotmányát, örökösödési jogszokásait a nyugat-európai közvélemény, de még a szakirodalomban sem ismeri. S a jász társadalom tagolatlan jellege folytán, amelyik éppen a redemptio után - amikor a társadalmi egyöntetűség csaknem zavartalan volt s a vagyoni különbségek jelentéktelenek voltak - volt legerősebb, hosszú időn keresztül nem ismerte a másvidékeken uralkodó társadalmi egyenlenségeket. E hagyományok modern formában való újjáéledését kívánom a Jászság népének, mint e régió messzire szakadt, kettős diaszpórában élő ivadéka.

De ma, a redemptio évforduló első nagy ünnepségén nem óhajtok hosszú jogi, történelmi és szociológiai fejtegetésekbe bocsátkozni. Ma azért jöttem ide Európa nyugati részéből, hogy együtt ünnepeljek jász barátaimmal, jász testvéreimmel. Árokszállási barátaim, akik előtt e költői szavakat már három évvel ezelőtt idéztem, ne tekintsék sem közhelynek, sem üres ismétlésnek, ha Ady Endre szavaival adok most kifejezést annak, amit a pillanatban érzek: "Föl-föl dobott kő földedre hullva, kicsi országom, újra meg újra hazajön a fiad". S a költő befejező sorai a legkifejezőbbek: "És jaj, hiába, minden ha szándék, százszor földobnál, én visszaszállnék, százszor is, végül is".

A redemptio kettőszázötvenedik évfordulóján Isten áldását kérem a Jászságra és annak szabadságszerető népére.